

UTDRAG AV STATSMINISTERENS FOREDRAG PÅ OPPSAL 6. SEPTEMBER 1979

Ved drøfting av skattepolitikken må vi ha som utgangspunkt at det moderne velferdssamfunnet krever et høyt skattenivå. Dessuten er skattesystemet et viktig verktøy i fordelingspolitikken. Men i de senere år har folks misnøye med skattene rettet seg først og fremst mot det samlede skattenivå, dernest de sterkt progressive satsene i inntektsskatten, og for det tredje at grupper eller enkeltindivider ikke betaler skatter som synes å stå i et rimelig forhold til deres private levekår.

Om man tar utgangspunkt i at de samlede skattene i prosent av landets samlede inntekter ikke kan

- 2 -

reduseres vesentlig, kan én skatt bare lempes hvis man samtidig kan foreta en tilsvarende øking i andre skatter eller avgifter.

Det er i prinsippet mulig å redusere de offentlige utgifter, og på den måten gjøre skattene lavere.

Det kan regnes med at statens inntekter av oljevirk-
somheten i årene framover vil øke, og åpne adgang for en
avlastning av de øvrige skatter.

Det er også mulig å foreta en forskyvning mellom indirekte og direkte skatter.

Mulighetene til å gå over fra direkte til indirekte beskatning vil bl.a. begrenses ved de prisvirkninger en slik øking vil ha. I utgangspunktet må en også ta i betraktning at de indirekte skatter i Norge allerede er

gjennomgående høye. For 1980 er dette ikke aktuelt.

Innenfor de muligheter vi har for en gradvis demping av skattene på personlig inntekter må vi legge vekt på to sentrale hensyn - de laveste inntektene og en demping av progresjonen.

Et problem idag er at alminnelige arbeidsinntekter rammes av progressive skattesatser som egentlig var tiltenkt bare de høyere inntektstrinn. Når man allerede på et inntektstrinn på 80.000 - 85.000 kroner pr. år oppnår en marginalsatt på over 50 prosent, er dette en strengere beskatning enn det som er rimelig.

En annen ulempe ved den sterke progresjonen er at de meget høye skattesatser har avfødet en økende tendens til å vri seg unna. Dette skjer delvis gjennom skattesnyteri.

Men det skjer også innenfor lovens ramme, særlig i forbindelse med næringsinntekt og hos skatteyttere som har muligheter til å utnytte skattemessige gunstige ordninger i forbindelse med naturaliytelser, og ikke minst fradragposter. Store fradrag til renteutgifter er i denne sammenheng bare ett av flere eksempler på hvordan skatteyttere med meget høye inntekter oppnår betydelige lettelser ved å kunne utnytte skattelovens bestemmelser om fradrag i inntekten.

Regjeringen mener at høye marginale skatteprosent er urimelig for toppinntekter i samfunnet. Men vi erfarer at våre forsøk på å beskatte disse toppinntekter møtes av disposisjoner som innenfor og utenfor lovens bokstav vanskeliggjør en rettferdig beskatning.

Det er usunt og uheldig å ha skatteregler som vi med åpne øyne må erkjenne ikke virker etter sin-hensikt.

Fradragsreglene ved inntektsbeskatningen er av betydning. Jo høyere de progressive skattesatser er, jo større utslag for disse.

Det er en komplisert og tidkrevende oppgave å endre et innarbeidet skattesystem. I 1977 la Regjeringen fram for Stortinget, og fikk i 1978 Stortingets tilslutning til, å ta sikte på en gradvis omlegging av skattesystemet for å endre de forhold som skaper størst misnøye. De enkelte delproblemer og delreformer kan ikke vurderes isolert, men de må vurderes som ledd i en samlet pakkelsøning hvor målsettingen på forhånd er trukket opp. Gjennomføringen av en slik pakkelsøning vil måtte strekke seg over et lengre tidsrom.

Stortingsbehandlingen i 1978 var en første runde i en generell drøfting.

Regjeringen er nå begynt på annen runde.

Når Regjeringen nå går gjennom vårt skattesystem med en omlegging for øye, er det klart nødvendig å se på de fordelingsmessige virkningene av systemet.

Jeg vil gjerne illustrere hvordan de nåværende fradragsreglene, under det nåværende skattesystemet skaper svært ulike resultater for forskjellige skattytere.

Vi tenker oss to skattytere med inntekt på henholdsvis 75.000 og 200.000 kroner, og som begge har fradragsposter på 10.000 kroner.

Skattyteren med den lavere inntekt vil få senket sin skatt med 4.800 kroner, men den som har den høye

inntekt, får en senking på hele 7.400 kroner.

Dette betyr at én og samme fradragspost gir langt større skattemessig gevinst for dem som ligger i de høye inntektstrinn.

Dette er et eksempel på én av de ulikheter, eller urettferdigheter, som vi vil ta bort.

Jeg vil på ny også minne om at en slik omlegging vil ta tid. For det første vil tempoet i en omlegging være avhengig av at man alt i alt kan opprettholde offentlige inntekter på det høye nivå vi trenger til velferdssamfunnet. Dernest vil det trengs en mer grundig politisk debatt om de ulike sider ved en slik omlegging.

Dessuten er det nødvendig med en inngående planlegging av hvordan de enkelte elementer i en slik omlegging kan gjennomføres skritt for skritt uten at man i noen fase får urimelige og uakseptable utslag.

Regjeringen er vel innforstått med at for den alminnelige skatteyter oppstår det alltid en viss utrygghet og uro når det er tale om en omlegging. Skatteyteren er nok ofte skaptisk når myndighetene skal forandre eksisterende skatter. Derfor ser vi at mange er utrygge på om en omlegging egentlig vil være til deres fordel, eller slå negativt ut.

Den debatt som har oppstått i de siste måneder minner oss om dette forhold. Også av denne grunn vil derfor Regjeringen være meget omhyggelig med å få gjennomdrøftet og forberedt de nødvendige tiltak, slik at vi ikke

skaper en motvilje mot en reform, som alt i alt tar sikte på å luke bort uheldige sider ved vårt skattesystem.

Stortingsbehandlingen i 1978 viste en til dels bred enighet om målsettingene, - bl.a. demping av progresjonen og forenkling og begrensnig av fradragsreglene. En enstemmig finanskomite pekte i den forbindelse på at misnøyen med skattene ikke bare er knyttet til skattenivået, men at den like ofte er knyttet til andre forhold:

- De viktigste er rettferdighet, slik at enkeltgrupper og individer betaler skatt som står i rimelig forhold til deres private levekår, heter det i komiteens innstilling.

Regjeringens arbeid med saken etter stortingsbehandlingen i 1978 har bl.a. hatt som utgangspunkt å etterleve det rettferdskrav som finanskomiteen understreket i sin innstilling.

Regjeringen har ennå ikke ferdigbehandlet saken. De forslag vi kommer til å fremme, tar sikte på at folk med vanlige inntekter skal komme bedre ut økonomisk.

Regjeringen vil selvsagt ikke fremme forslagsom vil gjøre det vanskeligere for folk flest å finansiere sine boutgifter.

Det er skjevhetene og de urimelige fordelingsvirkningene av det nåværende system vi vil til livs.

Dette skal selvfølgelig ikke erstattes med nye urimeligheter som f.eks. kan true folks muligheter

til å ha en god bolig.

De mange underlige påstander som er kastet fram fra borgerlig hold i den senere tid, viser at det er nødvendig med en videre - og avklarende - drøfting av skattereformen, til tross for den klarlegging som fant sted under stortingsbehandlingen i fjor.

Regjeringen er innstilt på at det skal gis rommelig tid til en slik drøfting.